

Shayishanan

NEWSLETTER

Vol.13 March 2011

Malawm ni

Page No

1	Shayi Shanan Nsen	3
2	Amyu Hpe Sharawt ai KWAT	4
3	Ramma Hte Hpaji	5
4	U Singkaw Run	6
5	Nu a Arawng	7
6	50 th Ning Hpring Rawt Malan N-htoi	8
7	Jan Lahkawng Pru Na Lam	12
8	Miwa Mung Na Mahkrai	12
9	Mungkan Myu Shayi N-htoi	13
10	Hpa Majaw Laika Hti Ra Ga Ta	14
11	Dilma Vana Rousseff (Brazil Mungdan Na Num Gumsan)	17
12	KWAT Lithkam Hte Ginrun Lithkam Yan Hte Hkrum Shaga Ai	18
13	Anhte Ni Woi Aawn Na A Ten Du Sai	21
14	4 th Asia Pacific Zuphpawng Kaba Hta Shang Lawm Lu Ai Mahkrum Madup	24

Shayi Shan News

Simsa ngwi pyaw ai ngasat ngasa lam hpe myit mada nna, wuhpung wuhpawng ni hta myu shayi ni a ahkaw ahkang madang tsaw ai hte shang lawm lu na matu, anhte KWAT ni hku nna, dang di lu ai daram shakut nga ai ten rai nga mali ai. 2011, February 10th -12th ya laman, Thai mung hte Myen mung ga jarit hta KWAT a 6 lang ngu na hkumra zuphpawng hpe galaw la lu saga ai. Hkumra zuphpawng hta, lai wa sai 2009 hte 2010 ning ni hta shamu shamawt galaw mat wa ai bungli masing ni hpe, maram sam ai hta n-ga KWAT a Structure hpe mung maram sam ai hte bai gram galaw shagrin da lu saga ai.

2011- 2012 (2 ning) laman , shawng lam bungli masing ni hta, myu shayi ni mung masa lam hta grau shang lawm wa lu na matu, mung masa machye machyang grau tsaw wa lu na matu hte mungdan kata de shamu shamawt ai lam ni grau galaw mat wa lu na lam ni hpe daw dan da saga ai.

Myu shayi ni hpe lam amyu myu hku roi rip ai lam hte, hpaga shatai dut sha ai lam ni yawng hpe, n nga mat hkra, ningkap sa wa ai lam mung galaw ding yang, matut shakut galaw sa wa nga ga ai.

Dai ning March 8th, 2011 hta, Mungkan Myu Shayi Nhtoi 100 ning hpring sai re. Anhte KWAT ni hku nna mung, shinggyim hkrang n bung ai a ntsa, lachyen lahka lam n nga ai sha, simani simsa ai wuhpung wuhpawng hpe Democracy lam yan hku, kahkyin gumdin hting-ram sa wa lu na matu shakut nga ga ai law.

Shayi Shan Newsletter
Kachin Women's Association Thailand

AMYU HPE SHARAWT AI KWAT

Tsit tsawm ai Jinghpaw Wun-
pawng Buga,
Namsi namsaw ni hte hpring ai shara
Dusat yam- nga ni hte hpring ai ginra,
San tsawm hkashi ni mung lwi nga.
Ya dai ni ten hta
Htenza nga sai Jinghpaw Wunpawng
ginra
Makawp maga na kadai n nga
Maigan hpyen wa she dip up nga
Shinggyim ahkaw ahkang n nga
Hpyen gumshen lai hte she up nga
Amyu shayi a ahkaw ahkang hpe chye
na masha taw
Htawn tsun na ahkang mung n jaw
Amyu shayi ahkaw ahkang hpe
makawp na
Myit hprang wa ai Wupung langai pru
wa
KWAT ngu ai shingteng amying lu
Thai mungdan Chiang Mai hta ginjaw
shanu
Atsam rawng ai KWAT
Law la ai bungli ni shi gun hpai
Magam gun ni yawng mung
Ningja rawng ai amyu shayi ni hkrai rai
ma ai.
KWAT a bungli lamang hta
Internship program mung langai rai nga
Anum, ala nga shi n-gin hka
Amyu shadang ni hpe mung shalat nga
Jawngma shaga laika du
Shawk shawn na ahkang mung lu
10 lang na Intern lung na lata la hkrum

Chyeju hpring ai AD 2010 she rai.
Amyu sha law law hpe shi shalat
Atsam rawng ai ramma law jat
Shi bungli a jaw e
Hkam la lu ai chyeju tsun nma
KWAT galaw ai bungli dam lada
Shi hpe kamhpa ai ni grai law wa
Yawng a n-gup na pru ai ga
Myu a kanu shi nan rai sai da.

w.p salum

Ramma Hte Hpaji

Dam lada ai mungkan ndai,
Hpaji masa ningshawng tai.
Mungkan gaw hpaji hte galaw nga ding
yang,
Mungkan labau mung rawt jat magang.
Sim sa lam gaw mung masa,
Hkai lu hkai sha ring chying wa na.
Mungkan hpaji hpan shagu hta,
Mungkan ramma hkan nang nga ra.
Manu dan ai hpaji ndai,
Lam shagu hta rawt jat mai.

Raitim; Mungdan kata na mabyin wa,
Ramma hte nang hpam lu sha.
Hpaji malai pyaw hpa len,
Kyang lailen sat lawat hten.
Kaw si yang sha, ra jang la,
Manu shadan lam n nga.
Grau ai wa hpe hprawng,
Grit ai wa hpe shakawng.
Pyaw daw kadaw ai ni hkrai,
Amyu myit mung nmyit sai.
Tsun jahta ai hta mung nlawm,
Kam ai hku she wam dam hkawm.
Shing gyim myit masa n rawng sai,
Mara tam ai myit ni hkrai.
Kanu kawa myit yawn hkra,
Amyu myu she galaw nga.
Makau grup yin hpe hpa nsawn,
Hpa ji labau mung n gawn.
Tinang a sak tinang shamat,
N law ai hta bai yawm jat.
Hkye la nlu manghkang ni,
Dai ni na ten grai gari.
Prat a laru tsin yam na,
Ramma ni hpe gindun la.

Mai byin ai hku ladat shaw,
Machye machyang hpaji jaw.
Hpaji hkrun lam hta madun,
N- gun jaw ga law law tsun.
Myu sha rawt jat masing,
Ramma hta hpaji nam hpun jahpring.
Shingdu tawn kau nmai,
Shading sharai shalat ra sai.

Dai majaw;
Atsam rawng ai Jinghpaw Wunpawng ramma,
Myit hkrun mang rum shakut ra.
Hpaji hkaja ai lam hta,
Ram dum mat lam nnga.
Shakut shaja hkam sharang,
Ahkying aten arang bang.
Hpaji tam bram ningmu tam,
Woi awn lu jang masha yawng kam.
Zet tsang ai ramma tai na,
Myu sha yawng a kasi kaja.
Hpaji hte rau hkawm sa yang,
Jaw ai shut ai chye myit mang.
Shangun hkrun ai ni mung tai,
Ang ai magam lit nhprai.
Kaba ai ni kaw na hpaji la,
Kaji ai ni hpe zinlum rai.
Chye ai hpaji garan gachyan,
Ta tut jai lang manu shadan.
Atsam ningja hte hpring ai,
Ramma shayi shadang ni tai.
Shawng lam shing-ran lu na gaw,
Ramma ahkyak nga sai law.
La pai, la hkra garan nmai,
Ramma hte hpaji ngu ai rai.

Zin Ra.

“U Singkaw Run”

**“Shing Gyim Baw Sang Gaw,
Sing Kaw Lahkawng Tu Ai
U Langai Hte Bung Nga Ai.**

**Singkaw Maga Mi Gaw Shinggyim La Rai Nna,
Kaga Maga Gaw Shinggyim Num Rai Nga Ai.
Singkaw Lahkawng Maga Maren Mara
Nbawng Ring Hkrum Yang,
Shinggyim Baw Sang Langai Hku Lu Pyen Na
Nrai.”**

“တောင်ပံတစ်စုံငှက်
လူသားမျိုးနွယ်ဆိုတာ အတောင်ပံတစ်စုံပါတဲ့
ငှက်တွေနဲ့ တူတယ်
တစ်ဖက်က အမျိုးသားဖြစ်ပြီး။ တစ်ဖက်က အမျိုးသမီးဖြစ်တယ်
တောင်ပံနှစ်ဖက်စလုံး ညီမျှစွာဖွံ့ဖြိုးခြင်းမခံရပါက
လူသားမျိုးနွယ်အနေနဲ့ မပျံသန်းနိုင်ပါ”

“A Two-Wing Bird”

**“The Human race is a Two-Wings Bird,
one wing is Female and the other is Male.
Unless both wings are equally developed,
The human race will not be able to fly.”**

Nu a Arawng

Jan du shagu myi prwi pru, Ma Brang wa na lam de mada yu
"Jahkring mi yaw, Nu" nga sha tsun, chyum laika hte nhpye sha hta gun
Ngai hpe ahpum shakram let, "Hkamja lam sadi u" nga, htet
Hkawm sa ai hkrunlam hta, Karai Wa bau sin ya u ga
Nu kyu hpyi ya dat ai yaw.....

Ma Brang e,
Ma tsun da ai 'jahkring mi', Nu matu hti n dang sai shaning ni
Gara de du hkawm nna, hpa ni galaw nga a ta???
Daini ten du hkra shiga n lu, laika mung n du....
Pyaw nga ai kun?? Jamjau nga ai kun???

Shana shagu Nu kyu hpyi nga, Ma hte bai hkrum lu hkra,
Hkrap ngoi let hpyi ai nsen, Wa Karai madat ya sai nhten
Goi e`..... N myit mada, na lu sai Ma Brang a shiga
Myu tsaw hpyenla tai, majan pa hta hkrat sum mat sai.....
Arawng la ra na kun?? Yawn ra na kun???

Mungdan a matu hkungga tai, asak hpe pyi ap nawng sai
Yawng hpe kasi madun, myit dik mat sai kun??
Ang ai magam lit hpe n hprai, kang ka myit hte gunhpai
Myu sha akyu hpe madung tawn ai, na a share shagan myit hpe shakawn.....
Katsan ga na Ma hpe Nu galoi mung arawng la nga ai yaw....

Panglai Hkrudu
20th January, 2011 (6:35pm)

50TH NING HPRING RAWT MALAN N-HTOI

February praw 5 ya gaw anhte Wunpaung amysha ni a Rawt Malan N-htoi rai nga ai. Mungdan shara shagu kaw na Wunpawng amysha ni gaw dai ning na 50th ning hpring Rawt Malan masat nhtoi hpe shara shagu galaw ga ai.

Thai mungdan Chiang Mai kaw mung Rawt Malan masat nhtoi hpe angwi apyaw hte sha shanglawm lu sai. Moi na KIO hpyen magam gum lai wa sai ni mung n dai Rawt Malan N-htoi hta shang lawm lu ma ai. N dai Rawt Malan labau hpe bai myit dum na matu , KIO / KIA hte seng ai shiga ni hpe, garan kachyan dat ya nngai.

K.I.O.(KACHIN INDEPENDENCE ORGANIZATION)

K.I.A. (KACHIN INDEPENDENCE ARMY) HPAW MAT WA AI LAM

By Marip H. Naw Awn

1950 ning a hping daw kaw nna, Wunpawng ramma ni mungmasa hta ram ram myi hpaw myitsu myit rawt wa magang nga sai. Grau nna gaw, lahta tsang hpaji sharin hkaja la lu ai ramma ni a lapran hta mungmasa hprang wa ai madangramramtsaw wanga sai. Wunpawng dakkasu jawngma ni a kata e prat dep mungmasa shamu shamawt lam ni law law nga wa sai rai nga ai.

1957 ning hte 1958 ning grup yin hta e Wunpawng dakkasu jawngma ni ahkyak madung hku myit yu mang yu ai hta lawu de na lam ni mung lawm nga ai.

1. Pang Lung Ga Sadi hte n bung n pre ai hku H.P.S.P.L. asuya a hkrang shapraw sa wa ai lam.

2. H.P.S.P.L. asuya gaw mungdaw ni hpe Colony, mayam jasat jasa hku up sha nga ai lam (mung daw kata na nhprang gun rai ni hpe ra ai made shaw la nna, mungdaw rawt jat lam hpa n galaw ya ai majaw ndai hku tsun lu ai lam rai nga ai.)

3. Munghpawm Asuya gaw mungdaw ni hpe sut masa, mungmasa hte shinggyim nga sat masa ni hta ga-up jum tek kau nhtawm, amysha kaji ni mat mat hkra ladat amysha myu shaw let up hkang nga ai lam.

4. Mungdaw ni hten run grit nem wa nga timung, Myen amysha ni law malawng shanu nga ai Myen Mung ginra daw rawt jat, hkik hkam galu kaba jang ram sai ngu ai masa hpe H.P.S.P.L. asuya magra jum hkrang shapraw wa ai lam. (Wunpawng Mungdan daw chyen

Hpawng Hpaw akyu hpi nga yang

ni rai nga ai U-di U-ga Lai Sai ga hpe Myen Mung de pawng bang la kau ya ai, Hpi Maw, Gaw Lang, Kang H pang hpe Miwa Mung de dut sha kau ya ai kumla ni hpe yu nna mung lahta na hte maren tsun lu nga ai.)

Lahta na lam ni hte seng nna, rawt jat ai Wunpawng dakkasu jawngma ni gaw ta tut mungmasa bungli galaw nga ai Wunpawng salang ni hpe, H.P.S. P.L. asuya hte mungmasa saboi ntsa e Paliman kata dara na hku law law lang shadut hpaji jaw yu nga masai.

Rai ti mung mungmasa salang ni hku nna lam amyemyu a majaw, jawngma ni hpaji jaw ai lam hpe ta tut hkrang shapraw sa wa lu ai lam n nga ai. N dai lam gaw Wunpawng sha ni a lu ging ai ahkaw ahkang ni hpe Myen Mung asuya hte mungmasa saboi ntsa e gasat dara nna sha, gara hku mung n mai byin sai ngu ai hpe adan aleng wan dan ai hte bung nga ai. Mabyin masa ndai ni gaw lam mi hku tsun yang, Wunpawng sha ni a ahkaw ahkang hpe laknak lang rawt malan nna sha lu la mai sai lam, ja ja madi madun ai hte bung nga sai. Dai zawn re ai mabyin masa ni e htun ganawng ai hte maren, Wunpawng dakkasu ramma ni gaw Munghpawm H.P.S.P.L. asuya hpe laknak lang rawt malan nna, Wunpawng sha ni lu ging ai shinggyim ahkaw ahkang ni hpe gasat la na matu taw hprut dawdan dat masai.

7 MAJAN (7 STARS) HPUNG HPAW AI LAM

1957 ning kaw nna Rangoon dakkasu Wunpawng jawngma ni gaw, laknak lang rawt malan hpung hpaw na matu, tau hkyen lajang hpang wa masai. Tau hkyen lajang ai lam ma hkra hpe lit la galaw gun hpai sa wa lu na matu ningshawng hpung langai hpe 1957 ning htum wa de hpaw shabawn dat masai. Dai hpung hpe 7 Majan Hpung (7 Stars) ngu nna shing teng masat jaw masai. 09-5416183

Hpung salang marai 7 san da ai hpung rai nhtawm, shana ningsin kaba 7 Majan shagan pru ten hta she shim dik ai hku bawngban zuphpawng galaw nna, woi shamu shamawt ai hpung re ai majaw dai hpung hpe '7 Majan Hpung' ngu shamyin ma ai. Dai hpung gaw K.I.O. a ningshawng hpung ngu yang mung n shut nga ai. Hpa majaw nga yang hpang e dai hpung kaw nna K.I.O. matut paw pru wa sai majaw rai nga ai.

Dai hpung hta lawm ai salang ni gaw:-

1. Salang Zau Tu. (Ningbaw)

2. Salang Hpauyu Tu Lum (Shawng na Amu Madu)

3. Salang Mali Zup Zau Mai. (Hpang e galai ai Amu Madu)

4. Salang Pung Shwe Zau Seng (Hpung Salang)

5. Salang K.D. Brang Gam (Hpung Salang)

6. Salang Na Hpaw Gun Jawng (Hpung Salang)

7. Salang Malang Shawng (Hpung Salang) ni rai nga ma ai.

Dai Salang ni hta na hpung ningbaw tai ai Salang Zau Tu gaw hpang e K.I.A. Dap Awn Daju, V.C.S. (Vice Chief of Staff) byin wa sai. Dai magam bungli gunhpai nga yang 1975 ning hta hkrat sum mat wa sai. Salang Mali Zup Zau Mai* gaw ya e K.I.O. Ginjaw Ningtau Tingnyang Up hte K.I.A. Dap, Dap Awn Daju, C.S. (Chief of Staff) bungli gunhpai nga ai Du Kaba Zau Mai rai nga ai.

*2001 February 20 ya shani kaw na hkring sa mat sai.

Salang Pung Shwe Zau Seng gaw K.I.O. hpaw ai hpang K.I.O. a shawng nnan lang na Ninggawn Amu Madu (Gen. Secretary of K.I.O., Central Committee) bungli gunhpai nna Du Kaba Zau Tu hte rau 1975 ning hta rawt malan ginra shara mi kaw hkrat sum mat sai Salang Kaba Pung Shwe Zau Seng rai nga ai.

Dai 7 Majan Hpung hta lawm ai salang ni gaw, ngang kang ai myit dawdan lam hte dam lada ai hku masing jahkrat nhtawm, hpung a shamu shamawt lam ni hpe woi galaw hpang mat wa masai. Shawng nnan e mungshawa

daw tsa a myit hpe chye lu na matu, mungshawa lapran de shang nhtawm, sawk sagawn ma ai. Dai zawn shanhte mungshawa a myit hpe manaw yu ai shaloi bum nga masha, yi sun hkauna masha hte matsan masha gaw yawng ngu na daram, rawt malan hpung hpe tsep kawp madi shadaw ai lam mu chye lu masai. H.P.S.P.L. asuya amu gun Wunpawng sha ni mung, law malawng gaw n-gun aga hte myit masin hku nna rawt malan hpung hpe aja awa madi shadaw n-gun jaw ma ai. Dai zawn n-gun madung rai nga ai mungshawa a teng man ai madi shadaw lam hpe lu tawn sai majaw 7 Majan hpung salang ni gaw grau grau myit n-gun rawt ai hte, rawt malan bungli ni hpe da ting sa wa masai.

Kaga amyua sha ni a n-gun jaw madi shadaw lam hpe lu la na matu hte, rawt malan hpaji hka ja la na matu, 7 Majan Hpung Ningbaw Salang Zau Tu hte Amu Madu Salang Mali Zup Zau Mai yan gaw, 1958- 1959 ning jawng dat laman hta shawng shawng kaw nna rawt malan nga sai, Kayin rawt malan hpyendap de sa du masai. Kayin rawt malan hpyen dap kaw nna, bai nhtang du wa ai hpang 7 Majan hpung salang ni langai hte langai bungli lit garan nhtawm, hpaji hkaja mat wa masai. Salang Zau Tu gaw hpyen lam hkaja sai. Salang Mali Zup Zau Mai gaw up hkang lam hkaja nhtawm, Salang Pung Shwe Zau Seng gaw mungmasa lam hkaja la nu ai.

Shingrai 7 Majan salang ni gaw, shanhte a kata tau hkyen lajang lam hkum tsup wa sai hte shanhte hpaw sa wa na laknak lang rawt malan hpung hpe, ta tut woi awn na myitsu ningbaw langai jawm tam masai. Yawng myit hkum ai hte 7 Majan hpung ningbaw Salang Zau Tu a kahpu Du Kaba Zau Seng hpe ningbaw tang san masai.

Dai ten hta Du Kaba Zau Seng gaw Kaya rawt malan hpyen dap, Dap Ba 1, Maw Chi Maing, kaw dap up galaw nga ai rai. Du Kaba Zau Seng gaw Britisha prat English tsang 10 awng tawn ai, hpaji chye masha langai mi rai nga ai. Britisha prat hta hpyen shang nna, Kai Chyan Du (I.O.) bungli gun hpai yu sai. Dai hpang 1949 ning Du Kaba Naw Seng P.N.D.F. hpaw ai shaloi Dap Ba 1, (1st. Bde.) hta Major hte B.M. bungli gunhpai lai wa sai. 1950 ning hta Du Kaba Naw Seng hte hpung ni Miwa Mung de shang mat wa ai shaloi, machyi kaba hkum nna lam e hkring nga mat nu ai. Machyi mai ai hpang Kayin rawt malan dap de du mat wa nu ai. Dai hpang Kaya rawt malan dap kaw rawt malan bungli matut gunhpai nga ai wa rai nga ai. Shi gaw prat dep

hpaji chye nhtawm, ta tut rawt malan bungli hpe aten galu gunhpai yu sai re ai majaw, Wunpawng sha ni a matu kamhpa ging ai rawt malan ningbaw langai mi byin tai lu na ngu myit mada kamhpa ai majaw, 7 Majan hpung kaw nna shi hpe jawm lata sai lam rai nga ai.

7 Majan hpung ni gaw, shanhte yaw shatawng shada ai lam, shanhte myitmang ai lam, shanhte dawdan ai lam hkum tsup ni hpe Du Kaba Zau Seng hpang de laika hte bawngban jahkrup dat masai. Du Kaba Zau Seng mung 7 Majan hpung ni lajin dat ai lam hpe, hkup la sai lam, rai ti mung laknak lang rawt malan hpung langai hpaw sa wa na ngu ai gaw n loi ai majaw, shi hku nna myitsu ai Wunpawng Salang law law hte, naw bawngban yu ra ai lam shiga htang shana dat u ai. 7 Majan hpung salang ni mung, shi ra sharawng ai hte maren Du Kaba Zau Seng hpe myitsu ai Wunpawng salang ni hte jahkrum ya masai.

1959 ning hta Du Kaba Zau Seng, Salang Zau Tu, Salang Pung Shwe Zau Seng ni Myitkyinamare de du lung wa masai. Shanhte gaw Myitkyina de du ai shaloi

7 Majan hpung Amu Madu Salang Zau Mai, K.B.H.S. jawng up Sara Kaba Brang Seng hte kaga Wunpawng myitsu salang ni lawm nna, bawngban zuphpawng galaw masai. Dai zuphpawng hta salang yawng myit hkum ai hte, Wunpawng laknak lang rawt malan hpung hpaw sa wa nna, rawt malan hpyen dap hpaw shagreng mat wa na lam dawdan masai. Bai, Du Kaba Zau Seng hpe rawt malan hpung ningbaw tang san nhtawm, 1960 ning hta nam rawng hpang na hku yawng myit hkum masat masai.

Nnan nam rawng hpang wa ai shaloi, arang shatai na matu Du Kaba Zau Seng lu tawn ai sinat hpan hkum lau 40 gumhpraw sen 30 hte tut hkai jak (W/T Jak) langai hpe sa la na dawdan masai. Dai arung arai ni hpe Kothoolei 5th. Bde. Dap Up Du Kaba Lin Htin a lata hta ap da ai rai nga lu ai. Dai arung arai ni hpe sa la na matu Gyung Dau hte Lahkaw yan hpe Kayin Mung de dat masai. Dai yan hpe Myen ni Rangoon kaw hkup rim la kau ya ai gaw, dai ni na ten du hkra

shiga n na lu mat sai. Dai marai 2 hpe Myen ni lu rim la nna shiga brawng mat ai jaw e dingbai dingna law mat nna, 1960 ning hta nam rawng hpang na ngu ai masing hten run mat nga sai. Dai zawn re ai dingbai dingna a majaw, Wunpawng myu tsaw salang ni gaw rawt malan npawt nhpang de gaw la na manghkang kaba hte hkrum kadup masai. Rai ti mung shanhte gaw myit n daw ai sha byin mai na ladat amyuu myu tam sawk yu masai.

Wunpawng uhpawng kata laknak lang rawt malan majan langai bai paw pru ra sai lam hpe, mabyin tara e nan hpyi shawn ya nga sai hte maren mungshawa a n-gun jaw, madi shadow lam ni hpe tsep kawp lu tawn sai re majaw, Wunpawng myutsaw salang ni gaw aten n garawt nga ai sha ayak ahkak law law a lapran e mai byin ai madang hte Wunpawng myutsaw dap snr. Wunpawng rawt malan hpyen dap hpe hpaw hpang na matu tawk sek dawdan dat masai.

Rawt malan hpung hpe hpaw hpang na matu, Du Kaba Zau Seng gaw 1961 ning February shata praw 5 ya shani lit nga ai salang ni hte lahta Sam Mung daw, Lashio mare Lunglaw Pa kaw zuphpawng galaw nu ai. Dai zuphpawng hta du dung lawm ai salang ma

hkra myit mang langai, nsen langai hte “Wunpawng Mungdan Shanglawt Hpung, K.I.O.” hpe hpaw shabawn dat masai. Bai, matut nna “Wunpawng Mungdan Shanglawt Hpyen Dap (K.I.A.) hpe mung awng dang ai hte hpaw dat masai. Dai hta mung, ningbaw hku nna Du Kaba Zau Seng hpe sha jawm tang sharawt nhtawm shi a ningtau hku nna Salang Zau Tu hpe tang sharawt masai. Dai zawn K.I.O. hte K.I.A. hpe awng dang ai hte hpaw shabawn dat lu sai re majaw, dai shani February 5 ya hpe Wunpawng sha ni a “Rawt Malan Nhtoi’ shani ngu masat tawn masai.

Dai zuphpawng gaw, Wunpawng labau hta ahkyak dik ai zuphpawng langai mi rai nga ai, ngu tsun lu nga ai. Hpa majaw nga yang du na aten na Wunpawng sha ni a gam maka ni hpe, jum tek hparan sa wa na Wunpawng rawt malan majan hpe, dai zuphpawng hta hpaw hpang dat lu ai majaw rai nga ai. Dai shani kaw nna, Wunpawng sha ni a laknak lang rawt malan majan gaw, mungkan hta shingna gayat hkra mat wa sai rai.

Ref: Marip H. Naw Awn., Laika., Wunpawng Labau Ginshi

JAN LAHKAWNG PRU NA LAM

Mungkan hta galu dik ai panglai rap mahkrai hpe Miwa ni shachyaw madun dan lu sai.

January praw 22 ya shani Australia shiga dap kaw nna, mungkan hpe mau hpa shiga langai mi ndau dat ma ai. Dai shiga gaw, anhte mungkan hta shagan kaba langai kapaw ga na re majaw, anhte mungkan gaw bat mi ram shani zawn sha byin taw na masa sa ai ngu ai re.

Dai shagan gaw lamu kaw na kaba dik No.6 kaw shang ai shagan (Betelgeuse) re. Shi a asak htum wa maw ai majaw, kapaw na zawn re masa byin wa ai. Shi kapaw ai shaloi shi kaw na htoi tu nsam bra wa nna, lamu ga du hkra bra chyam wa na re majaw, lamu ga gaw shani zawn, bat mi ram nga ra taw na re ai lam hpaji ninghkring ni tsun ma ai. Dai mabyin gaw 2011 hte 2012 lapran laman mai byin ai nga ai.

Australia hpaji ninghkring ni dai hku tsun tim, American kaw na hpaji ninghkring ni gaw dai lam hte seng nna, galoi byin nangu ai hpe tuphkrak nchye shi ai lam tsun ai.

2011 shaning nnan hpe hkap la ai hku nna, Miwa mung gaw mungkan hta galu dik rai wa ai panglai rap mahkrai kaba hpe 2010 December 31 kaw hpaw hpang dat ai lam hpe, *Daily Mail* shiga hta lawm wa ai. Dai galu dik ai mahkrai kaba gaw 26.4 deng galu nhtawm, Miwa mung sinpraw hkan na Shan Dau mungdaw Kin Daw mare hte Horm Dawn Ginwang hpe Yaung Joe pang lai hpung jut lai di nna, matut mahkai ya ai mahkrai kaba rai nga ai. Dai mahkrai a manu gaw US dollar wan Hkying Matsat jan rai nna, aten 4 ning la na shachyaw da ai re. Ya Miwa ni a Kindaw Haiwan mahkrai kaba gaw, mungkan hta galu dik ai panglai rap mahkrai kaba langai byin wa nna, moi American mungdan Louisiana mung daw na Lake Pontchartrain C auseway mahkrai hta deng 3 grau galu ai re lam chye lu ai.

Kindaw Haiwan mahkrai kaba

Mungkan Myu Shayi Nhtoi (International Women's Day)

“Mungkan Myu Shayi Nhtoi” (International Women’s Day) gaw mungdan shara shagu kaw nga ai myu shayi yawng a matu ahkyak dik ai nhtoi rai nga ai. Lai wa sai tsaban ni hta mungkan shara shagu na myu shayi ni gaw shanhte a shanglawt lu lam hte ahkaw ahkang ni a matu, shakut shaja lai wa sai. Ndai nhtoi gaw, mungkan hpe tsawm htap hkra galaw ai tara rap ra lam, rawt jat lam hte sim sa lam hta myu shayi ni shakut shaja lai mat wa ai masat dingsat rai nga ai. Hkik hkam la ai ndai nhtoi hta, lai wa sai shaning 100 ning hta myu shayi ni hpang da ai share shagan myit marai ni hpe bai myit aru yu ga.

1857 ning March shata 8 ya hta America mungdan New York mare kaba hta, hpun palawng jak rung bungli nchyang myu shayi marai 100 jan gaw shanhte a yak hkak ai bungli masa, bungli aten shajan galaw ra ai lam, shabrai n law ai lam, yak hkak ai shinggyim nga sa madang ni a majaw, lam lamaw kaba de pru nna n-gun madun ai lam galaw ma ai. Raitim Pyada ni kawn ndai n-gun madun ai lam hpe jahten shabra kau ai.

Dai mabyin hpang 51 ning na ai hpang, March shata 8 ya shata hta kalang mi bai hpun palawng jak rung bungli nchyang myu shayi marai 15,000 gaw lam ntsa de pru nna shanhte a bungli shara masa grau nna rawt jat ya na matu, ra lata me bang ahkaw ahkang lu na matu hte asak n ram shi ai ma ni bungli galaw ai hpe dawm kau ya na lam ni a matu, n-gun madun ai hpe galaw lai wa sai. Shanhte a ning law nsen (slogan) gaw “*Lusha hte Numri Pan ni*” (Bread and Roses) ngu ai rai nga ai. ‘*Lu sha*’ gaw sut masa shimlam a matu rai nna, ‘*Numri pan*’ gaw teng man ai aprat a gawng malai

rai nga ai. Ndai ninglaw nsen gaw myu shayi ni myit ra sharawng ai bungli hte shinggyim prat ahkaw ahkang ni hkam la lu na lam, shanhte a myit mada yup mang rai nga ai, prat a sari sedang hte maren shang tsap galaw lu na ahkaw ahkang ni hpe hpaw tsun dan dat ai lam rai nga ai. Dai ten hta mung Pyada ni kawn n-gun madun ai ni hpe adup, gayat shabra kau ma ai.

Raitim American mungdan na Socialist masa hpe hkam la ai wuhpung kawn, February shata bat mali ngu na laban ya shani hpe Myu Shayi Nhtoi ngu ndau shabra dat ya sai. Dai majaw 1909 ning February shata 28 ya hta, shawng ningnan lang ngu na myu shayi nhtoi hpe galaw lai wa sai. Dai nhtoi shani hpun palawng jak rung bungli nchyang myu shayi marai 20,000 - 30,000 daram gaw New York lam lamaw kaba hta arau hkawm nna, shanhte a bungli shabrai shatsaw ya na matu hpyi shawn ai n-gun madun lam ni galaw lai wa sai.

1910 ning August shata hta Socialist myu shayi ni a lahkawng lang ngu na mungdan shagu hte seng ai bawng ban zuphpawng hpe Denmark mungdan Copenhagen hta galaw sai. Ndai bawng ban zuphpawng hta Clara Zetlin ngu ai German Socialist masa hkan ai, rawt malan ai wa kawn, March shata 8 ya shani hpe “Mungkan Myu Shayi Nhtoi” ngu masat ya na matu hpaji jaw tang shawn sai hte maren March shata 8 ya hpe “Mungkan Myu Shayi Nhtoi” ngu nna masat hpang wa sai rai.

Seng Zami

HPA MAJAW LAIKA HTI RA GA TA?

Mungdan langai (shnr) amy langai a shawnglam hpe maram yu, shing-ran mu yu ai shaloi gaw, ya yang; dai Mungdan hta sharin lang nga ai, hpaji masa (pin-nya-ye tsa-nit) hta grai wa madung nga ai. Ndai gaw sharin jawng hta sharin hkam hkaja la masa (formal education) hpe yu nna sawn dinglik ai lam rai nga ai. Bai langai mi, Mungdan langai (shnr) amy langai a shawnglam hpa byin wa na gaw, dai Mungdan masha ni, dai amy ni, hpa baw hpan kaning re ai laili laika ni hpe hti nga ma ai, ngu ai hta mung; madung ai nga nna tsun nga ma ai. Ndai gaw sharin jawng shing gan na hkaja sharin la ai masa (informal education) hpe yu nna, shawnglam shing-ran mu ai lam rai nga ai.

Anhte amy ni hta sharin ai baw, hkaja ai baw nga jang asak ram ai ramma ni galaw ra ai sha re; ngu chye na hkap la da ai akyang n mat shi nga ga ai. Laika buk, laika hti ai lam ni mung, jawngma ni hte sha naw ka-pyawn mu chye nga ga ai. Kaja nga yang, hti yang akyu rawng ai laika ni hpe gaw, laika chye hti ai ni kadai mung mari hti, shap hti na matu mai kaja nga ai. Laili laika buk kaja rai n rai mung

hti hkaja ai lam law ai hpang she grau chye maram, lata jen la chye wa nga ai.

Anhte amy ni gaw rawt malan nga ai amy ni naw rai nga ga ai majaw, masha ni dip sha da ai kaw na lawt lu na matu, kayin kawai masu hkalem sha ai n hkrum na matu hkaja shakut nga ra ga ai.

Anhte a ahkaw ahkang hpe anhte chye na hkawn hkrang nna, anhte a ahkaw ahkawnghte anhte hpringhpringtsuptsup hkrung pra nga lu ai ni rai nga lu na matu, anhte a rawt malan lam awngpadang lu ai rawt malan rai wa lu na matu gaw,

anhte amyu ni, anhte Mungdan sha ni, myit baw-nu myi hpaw ra; myit bawnu na zen let dumhprang nga ra ga ai law. Dai zawn amyu sha ni law law, myi hpaw, myit bawnu zen na matu gaw, marai hkum shagu a hkaja mayu ai myit, hkaja lu ai atsam hta grai madung nga ai.

Jinghpaw jet yang, laika hti yang yupnga wa ai nga nna, manang ni shada da tsun shala hkat ai hpe na hkrup ga nngai. Anhte ni moi gaw, "Shanhpyi Laika" ju sha kau nna, myi di na hpang hpanghkrat lai wa saga ai nga, ya laika lu ai hpang gaw laika hti hkaja lagawn, laika hti yang yupnga wa ai bai nga yang gaw, n jaw ai lam nan rai sai.

Myen laika nga jang masu ka da na hkrai shadu, Jinghpaw laika sha gaw bai n kaw hti, nyeng n nawn, English laika gaw bai n chye taw re ai lam ni mung, mahkoi byin nga ga ai kun? Hpa baw laili laika kaw mi rai rai, kadai ka ai laika kaw mi rai rai akyu rawng, akyu jaw ai lam ni lawm ai zawn, akyu n rawng, akyu n jaw ai laili laika ni mung shi hte shi nga na gaw, mungkan a htung rai nga ai. Tinang na matu akyu nga tim, manang wa na matu gaw grai wa akyu n nga ai, dai zawn sha manang wa na matu akyu nga tim, tinang hpe akyu n jaw ai laili laika ni mung nga na re.

Dip up sha da hkrum ai ni, tinang a ahkaw ahkang hpe tinang chye nna n teng n man n jaw n ang ai lam ni hpe, tengman

jaw ang ai mahkrun lam hte gwi gwi rawt malan lu na matu hkaja nga ra ga ai. Mungchying shawa ni uphkan ai Asuya hte mungmasa galaw sha ai ni a tsun hkaw shamau shadam ai lam de n-ung ang, n pyau lawm nang mat wa na matu, 'mung' hte seng ai 'masa' hte seng ai lam ni hpe, ningpawt ninghpang ram sha gaw chye na dep hkap hkra, hkaja da nga ra ga ai. Mungshawa ni tengman ai lam hte, madu hkum hpe madu kam ai myit (self confidence) nga nna myi hpaw na na, dumhprang yang she, mungchying masha ni hpe roi sha, dang sha, masu sha ai Asuya ni hte tsan gang nga na re, ngu kam ai.

Laika mari hti ai gumhpraw ni gaw, akyu n rawng kaman majoi jai shama kau ai gumhpraw ni n rai nga ai. Laika hti hkaja ai masha law wa magang, amyu sha ni mung grau nna mai kaja ai de rawt jat wa na re, kam ai. Dai ni na anhte a mungdan na mungmasa a majaw, anhte a laika hpe sharin jawng ni hkan n lu sharin la ai hta sha n-ga, anhte a laili laika rawt jat wa hkra, anhte wanglu wanglang n lu galaw nga ai prat masa hta, tinang a laili laika ni hpe shap hti, mari hti n-gun jaw let hkaja ai lam hte myu tsaw ai magam bungli hta shang lawm gunhpai ai lam ni gaw, mung masa galaw ai lam rai sai.

Hpa majaw laika hti ai hpe n-gun jaw mayu ai i nga yang, laika hti let hkaja ai lam gaw, jawngma ni ramma ni sha n rai, kanu kawa myit-su ni yawng mung let e, machye machyang grau jat wa lu na matu, hkaja la mai ai majaw re law.

Hka San Lwi

Dilma Vana Rousseff (Brazil na Num Gumsan)

Dilma Vana Rousseff gaw Brazil mungdan a Gumsan magam gun nnan rai nga ai. Shi gaw Brazil mungdan a langai lang na Num Gumsan magam gun rai nga ai.

Dilma Vana Rousseff gaw December praw 14, 1947 shaning hta Bele Horizonte mare hta shangai ai.

Ma prat

Dilma gaw shi a ma prat hpe Bele Horizonte kaw, shi a kahpu lahkawng hte apyaw sha nga lai wa ai re. Kawa a mying gaw Peter Rousseff, kanu a mying gaw Jana Dilma Da Silva rai nga ai. Shi nu gaw Sara num langai re. Shi kaba wa ai shaloi hpa byin mayu ai rai, ngu san ai shaloi, shi na gahtai gaw, ka ning hkring, jun bar ginsup ning hkring hte wan sat hpyen num sha ga law na nga hta ai. Shi asak 14 ning hta shi a kawa nga mat sai re. Shi gaw myu shayi kawlik jawng lung ai ten hta, tennis ginsup wunkat kaw hpungshang masha langai mung re.

Grande do sul dakkasu kaw na, sut masa hpaji hte jan mau gup la ai re. Mung masa hpe myit lawm shamu

shamawt wa ai ten hta shi asak gaw 16 ning sha naw re. Shi prat hta dinghku 2 lang de ga nna, kasha num kasha langai lu wu ai. Shi gaw 1980 kaw nna 2001 ning du hkra, Democratic Labour Party hta magam gun lai wa sai.

Gumsan magam gun na matu, shi a mying hpe 2010 June kaw tang shawn da ai. 2010 October hta Brazil mungdan a matu, Num Gumsan magam lit hkam byin wa sai. Shi a ga shaka hkam la ai nhtoi hta, mung masha daw wa daw tsa gaw, marang kaba htu taw tim, myit shang sha let sa du madat n-gun jaw la ma ai.

Brazil mungdan a Lahta Rapdaw na Amat ni hpe mungga htawn ai shaloi, shi gaw Brazil mungdan kata na matsan chyaren hkrum nga ai mung chying masha jahpan yawm wa hkra, galaw garum na hte, arung arai manu ni rawt ai hpe, reng hkang lu hkra mung, galaw sa wa na lam ni hpe ga sati jaw wu ai.

KWAT Lithkam hte Ginrun Lithkam ni hte hkrum shaga ai

Ga san: Shaga mying gara hku rai?

Ga htai: Jan. Moon Nay Li (Lithkam) re.

Ga san: Jan. Moon Nay Li hku na KWAT kaw shang lawm amu gun taw ai gade ning rai sai kun?

Ga htai: 2002 kaw na KWAT kaw shang lawm gunhpai ai, 4 ning jan office manager galaw ai. Dai hpang 4 ning Documentation and Research Program lit hkam hpe galaw ai.

Ga san: Yana zawn re KWAT Lit hkam langai byin wa sai majaw gara hku hkam sha ai rai?

Gahtai: Gara hku hkam sha ai ngu n chye tsum mat sai.

Bungli ni gaw grai law wa ai zawn zawn nga ai. Raitim shawng nnan gaw, program lit hkam galaw taw ai marang e program galaw na masha hpe atsawm rai n lu ai shaloi rai nna, grai na gaw myit kahpra ai zawn byin mat ai. Gara hku galaw na she, tinang na program hpe wa ap na kun ngu shawng nnan gaw dai hku hkam sha ai re. Lit kaba hpe gunhpai wa sai nga yang, tinang na shawng lam dai ladaw ni a laman hta, gara hku galu gaba hkra galaw na ngu ai ni hpe dum wa ai le. Tinang na galaw lai mat wa ai mahkrum madup hta hkan nna, tinang gaw gara hku galaw yang gaw grau htap htuk ai nga ni ma, bai myit pru wa ai le i. Kabu ma kabu ai, ngut yang grau na shakut na ngu ma n-gun lu wa ai .

Ga san: Shawng lam hta gara hku galaw sa wa na ngu hpe kachyi mi tsun dan mai na kun?

Ga htai: Shawng lam hta nga yang gaw, KWAT na Lithkam hku na shawng lam hta galaw na matu myit tawn da ai gaw, hkrak tup n nga shi ai, raitim myi da ai lam ni gaw nga sai. Hpa na ta nga yang ndai wuhpung wuhpawng langai hta ahkyak ai lam gaw myit hkrum ai lam rai nga ai. Dai hpe gaw grau na myit hkrum lam ngang kang hkra hte grau na tsawra myit kap hkra ngu ai, grau na shada n-gun jaw hkat wa hkra ngu ai dai hpe chyawm gaw, shawng nnan galaw mayu ai. Ngut jang gaw, anhte na magam bungli masing ni hpe mi na galaw awng dang ai hta grau nna, yaw shada lam (plan) hpe atsawm di na galaw mat wa na hte , ya anhte fund gaw secure n nga ai taw ai lam ni hte seng na ma, ladat ni shaw mat wa na ngu tsun mayu ai.

Ga san: KWAT ting hte seng ai magam bungli ni hpe yu ra sai majaw tinang kaw lit kaba ai ngu hkam sha ai i?

Ga htai: Lit gaw grai kaba ai. KWAT na Lithkam rai wa sai nga jang gaw, lit gaw grai kaba wa ai ngu ai hta tinang na magam gun ladaw hta, nru nra byin jang mung tinang n tai na rai sai. Grau na myit hkrum mangrum hte grau na shakut wa ai, shada grau na chye na hkat wa ai hte awng dang hkra galaw mat wa yang mung, tinang hta she grau na madung ai re, ngu hpe hkam la ai. Dai majaw lit gaw grai kaba ai, ngu mayu ai re.

Ga san: Tinang kaw na tsun mayu ai ga naw nga ai kun?

Ga htai: Tsun mayu ai gaw, anhte gaw Jinghpaw Wunpawng Myu Shayi Hpung re majaw, madung gaw anhte amyu shayi na magam bungli hpe grau na madung tawn na galaw mat wa ai. Dai hta anhte ni mungdan kaw n lu la ai nlu hkam sha ai hpaji lam shing n rai anhte kaw n nga taw shi ai shinggyim ahkaw ahkang lam, ndai ni ngut jang she anhte lu la na matu grai yak ai hkamja lam hte seng ai hpaji ni hparat ni hpe grau na shatsaw sharawt mat wa mayu ai. Ngut jang she yawng na ta gindun ai lam hpe ma ra sha rawng ai. Ngu mayu ai gaw, anhte wuhpung kaw shang lawm nna sha n re sha, mungdan kata na anhte a Jinghpaw Wunpawng myu sha ni yawng na n-gun jaw madi shadaw ai hte, jawm shakut na hpe ma, ra sharawng ai ngu tsun mayu ai.

Ga san: Shaga mying gara hku rai?

Ga htai: Shy. Ah Noh (Ginrun Lithkam) re

Ga san: Ah Noh hku na KWAT kaw shang lawm amu gun taw ai gade ning re kun?

Ga htai: 2007-2008 KWAT intern lung ai. Dai hpang IGP kaw garum sai. Mu gun taw ai gaw 2 ning maga de rai sai.

Ga san: Yana zawn re KWAT Ginrun lit hkam langai byin wa sai majaw gara hku hkam sha ai rai?

Ga htai: Gara hku hkam sha ai i nga yang gaw lit grai kaba ai gun la ai zawn hkam sha ai. Kaga shaloi project ni galaw ai tim, tinang dang galaw na ngu kam ai le. Ya rai yang gaw, dai Ginrun Lithkam nga jang grai lit li ai zawn hkam sha ai le i, raitim gaw, lu galaw wa na re ngu gaw kam ai le, hpa majaw nga yang gaw, lai wa sai ten na KWAT coordinator rai nga ai ning Mary , Deputy coordanitor rai nga ai Jacinta hte KWAT Supervisor rai nga ai Shirley Seng ni mung KWAT a magam bungli ni hpe grai shakut lai wa sai hta sha n-ga ya ngai hte rau galaw na rai nga ai KWAT coordinator Moon Nay Li nga yang mung, shi gaw bungli mahkrum madup grai nga sai rai nna, program gun hpai taw nga sai kanu kana ni hte manaw manang ni kaw na ngai hpe lu karum ya na re ngu kam ai . Shanhte ni na karum ya ai hte nga yang gaw ngai ma lu galaw na re ngu, myit lu ai le. Dai majaw shanhte nnan tsun shaloi, ngai tsun ai ngai kaw mahkrum madup n nga ai ngu, hpa majaw nga yang, ti nang gaw ti nang hku kam nna, lu galaw na zawn ma myit da ai raitim, mahkrum madup ma gaw ahkyak ai. Kaga Project hte Program hta gun hpai ga ai raitim mahkrum madup nau n law shi ai. Tinang lu galaw na i, n lu galaw na i, ngu hpe nnan shaloi tsawmra myi kau ai hku re, raitim lata hkrum ngut sai hpang, lahkawng ya masum ya nga yang gaw ngai na myit kaw kalang ta bang kau ai gaw, ngai lu galaw ai, ngai lu galaw na re ngu . Grai ma lit kaba ai le, lit kaba ai ngu ma hkam sha ai, bungli gaw rai n shang shi ai raitim grai myit rawt taw ai.

Ga san: Shawng lam hta gara hku galaw sa wa na ngu ai hpe, kachyi mi tsun dan mai na kun?

Ga htai: Shawng lam hta gaw KWAT kaw na yaw shada ai lam nga ai le i, dai ning na laman gaw Noh gaw dai ram tim n galaw ga shi ai majaw, ti nang na lit nga ai kaw kaja dik rai hkra,ti nang dangdi ai ram galaw sa wa mayu ai.

Ga san: Ah Noh kaw na tsun mayu ai ga naw nga ai kun?

Ga htai: Kalang lang gaw bungli galaw sa wa ai shaloi, tinang hkum tinang kam ai gaw ahkyak ai lam re. Raitim dai langai sha ahkyak ai n re ai, tsun ga nga yang gaw, anhte ni nan ma shakut ai lam nga ra ai. Bai na langai sha gade lu galaw taw tim pyi naw makau kaw na karum ya ai ni n nga yang gaw, bungli galaw ai lam hta awng dang na matu yak wa ai hta n-ga, bungli awng dang lam hta mung hpang hkrat wa nga ai. Dai majaw anhte shada da bungli galaw sa wa ai lam hta mi rai rai, anhte wuhpung na matu magam bungli ni galaw wa ai shaloi, shada da grau na garum nna n-gun jaw hkat na gaw ahkyak ai. Ndai hta n-ga anhte kaw hpa baw ma naw a hkyak ai i nga

yang gaw, " shi gaw ndai hku re" dai hku nga di na, n kaja ai hku tsun ai n re sha, anhte shada da kaja ai maga hku na tsun ya hkat ai ni, kaja ai hku na hpaji jaw ai ni gaw grau na ahkyak ai lam re ngu mu ai . Rai yang she, ngai na shawng de bungli galaw sa wa ai lam hta manaw manang ni, staff kaji kaba yawng hte kaw nna, n-gun jaw wa na hte, karum hkat na, kaja ai maga hku na hpaji jaw tsun shaga wa na ni hpe, Noh gaw la nga ai.

Ga san: Grai ahkyak ai ga san langai malap taw ai, anhte a makau grup-yin hkan ningbaw lata ai rai yang asak kaba ai hte, bungli mahkrum madup nga saini hpe sha lata ma ai . Rai tim ya anhte KWAT kaw nna, Nohzawn reramma langai mi hpe ta gindun bungli galaw sa wa ai shaloi, makau grup-yin na tsun wa ai ni hpe, Noh hku na gara hku tawt lai lu na kun?

Ga htai: Shawng n'na hku na gaw KWAT kaw n ya na zawn ramma ni hpe ta gindun la ai majaw chyeju dum ai lam tsun mayu ai. Asak kaji ai kaba ai hte bungli mahkrum madup nga n nga gaw, bungli galaw ai shaloi dut dang ai lam gaw kachyi mi nga na re. Raitim masha gaw mahkrum madup nga ra ai ngu tim, hpa n-galaw ai nga taw yang gaw galoi mung mahkrum madup nga wa na n re, Leader role hte seng di le i. Dai majaw bungli mahkrum madup nga na matu gaw, bungli galaw let sharin la ra mat wa na re. Rai jang, asak kaji mi rai rai mahkrum madup nga na matu sharin la mat wa yang gaw, shi na masat da ai asak rai n du tim shi gaw leader role kaw mai shang sai. Shi na bungli galaw ai kaw she grau na mahkrum nga wa na re. Dai re majaw, asak kaji ai law, kaba ai law ngu gaw, anhte a wuhpung wuhpawng (society) kaw n masat da ai sha re. Kaji mi rai rai, kaba mi rai rai, n kau mi gaw n bung ai le. N kau kau rai yang gaw, kaji ti mung chye myit chye sawn ai ni gaw nga ai. Raitim anhte ni kaw gaw asak masat kau ai majaw re. Dai re majaw, Noh gaw lama na asak kaji ai majaw nga ni, tinang hpe tsun wa jang gaw, mahkrum madup ngu gaw bungli galaw ai kaw she hkan ai. Dai re majaw kaji kaba ai n nga, shi na bungli lu galaw ai shi na atsam kaw grau madung ai ngu na re. N- galaw yang gaw hpa n byin wa ai, galaw yang she byin wa ai ngu ma, tsun mayu ai.

ANHTE NI WOI AWN NA A TEN DU SAI

1911 March shata praw 8 ya hta hpang nna, mungkan myu shayi n-htoi hpe shaning shagu galaw lai wa sai. Dai ning 2011 gaw mungkan myu shayi nhtoi galaw ai 100 ning hpring sai. Mungkan hta mying kaba ai myu shayi ningbaw ningla marai 100 hpe lata ai shaloi myen mung na Daw Aung San Suu Kyi mung lawm nga ai. Dai myu shayi 100 kaw na, marai 10 a sumla hte shanhte hpa baw amu gun lai wa sai / gun taw ai hpe tsun dan mayu ai.

Chandrika Bandaranaike Kumaratunga
Sri Lanka, 4th President in 1994 -2005

DILMA ROUSSEFF,
CURRENT PRESIDENT
OF BRAZIL AND WAS
THE FIRST WOMAN
CHIEF OF STAFF

Daw Aung San Suu Kyi, Burma, 1991

Andrea Jungchief
executive of Avon

Condoleezza Rice
Former U.S. Secretary of State,
National Security Advisor
under President George W. Bush

Kyung-Wha Kang
Deputy High Commissioner for Human Rights
(15 January 2007)
The republic of Korea (South)

Sirimavo Ratwatte Dias Bandaranaike
The world's first female prime minister
Sri Lanka

Indira Gandhi
India

Margaret Sekagya, UN Special Representative on Human Rights Defenders (2008 -current)

Mrs. Sadako Ogata, Former UNHCR from 1991 until 2001

4th Asia Pacific Zuphpawng kaba hta Shang lawm lu ai mahkrum madup

Myu shayi ni a ntsa mazut roi rip ai hpe ninghkap ai magam bungli galaw ai United Nations Special Rapporteur (United Nation Sepecial Rapporteur Violence Against Women) hte bawng ban ai zuphpawng kaba hta shang lawm lu ai majaw tsun ndang hkra mahkrum madup ni hpe lu la ai.

January 11-12, 2011 hta Kuala Lumpur, Malaysia mungdan kaw galaw ai 4 lang na Asia Pacific na myu shayi wuhpung ni hte Rashida Manjoo, UN Special Rapportuer Violence Against Women a zuphpawng kaba hta, Asia Pacific mungdan na myu shayi Ningbaw

Ningla ni hte myushayi ahhkaw ahhkang lam galaw shakut ai (Activitst) yawng marai 52 shang lawm ai.

Malaysia, Nepal, India, Japan, Indonesia, Bangladesh, Philippines, Srilanka, Kyrgyzstan, Cambodia, Mongolia, Pakistan hte Papua New Guinea mungdan kaw na, myu shayi ni hte rau hkrum zup lu let, shanhte a mungdan na mabyin masa ni hpe mung sharin hkaja la lu ai..... "tinang mungdan kata hta myu shayi magam bungli ni hpe, wang lu wang lang lu galaw ai lam hpe chye lu nna, Myen mung na mabyin masa hpe bai myit yu jang grai naw shakut ra ai hpe myit lu ai".....

Matut nna, Mongolia kaw na myu shayi ni hte, Jinghpaw Wunpawng myu sha ni gaw Mongolia kawn yu hkrat wa ai lam hpe jahta lu ai. Shanhte mung Kachin ngu ai amyu Mongolia kaw nga ga ai hpe na ga ai nga tsun dan nna, jinghku zawn rai mat ga ai. Mongolia mungdan ngu nna sha na ga ai, ndai zawn hkrum lu jang she, labau kaw lawm ai gaw teng ai hpe hkam la ai. Nsam ni bung ai hpe mung mu lu ai.

Special Rapporteur hpe hpyi shawn galaw shangun mayu ai lam hte seng nna, rau bawng ban ai kaw ngai hte rau Philippines, Kyrgyzstan hte Papua New Guinea mungdan na myu shayi ni hte bawngban lu ai. Myen mung

na mabyim ni hpe, grau nna Special Rapporteur hku nna ahkyak la, n-gun dat galaw sa wa na hpe, madung tawn let Special Rapporteur hpe hpaji jaw hpyi shawn lu ai majaw, akyu nga ai hku hkam la ai.

Zuphpawng kaba hta e Hpyen uphkang ai npu kaw, lam amyu myu hku roi rip hkrum sha ai lam hta, “Myu shayi ni hpe roi rip hkrum ai lam, dut sha hkrum ai lam ni hte mazut roi rip hkrum ai lam” ni hpe mung, tang madun lu sai. Mungdan shagu na myu shayi ni Myen mung na masa lam hpe grai chye na ahkyak la myit lawm ai lam gaw, anhte myu shayi ni, amyu n bung tim, ginra n bung tim yawng jawm ta gindun let matut nna, shawng lam de rau sa na, kumla masat rai nga ai.

Matut nna, anhte Myen mung kaw nga Jinghpaw Wunpawng Myu shayi ni grau nna, ahkaw ahhkang lu wa na lam hte Ningbaw Ningla shara lu na

lam, grau jat galu kaba wa na matu, grai da ting matut shakut shaja sa wa ra nga ga ai law.....

Labang Mary

